

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 407/2019-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Martinom Jankovičom, Železničná 257/19, Revúca, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva podľa čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4 Tos 125/2018 zo 6. decembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. mája 2019 elektronicky a následne 21. mája 2019 poštou doručená ústavná sťažnosť [REDACTED]

██████████, ██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listiny“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva podľa čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tos 125/2018 zo 6. decembra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“ alebo „uznesenie krajského súdu“).

2. Sťažovateľ ku skutkovému stavu vo svojej trestnej veci uviedol, že Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) vydal uznesenie sp. zn. 2 T 55/2016 zo 7. augusta 2018 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“), ktorým podľa § 50 ods. 4 Trestného zákona vyslovil, že sťažovateľ sa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia neosvedčil a trest odňatia slobody vo výmere štyroch mesiacov, ktorý mu bol uložený trestným rozkazom okresného súdu sp. zn. 2 T 55/2016 z 29. apríla 2016 pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Trestného zákona, vykoná v ústave na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

3. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením, ktorým podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa zamietol. Uznesenie krajského súdu prevzal v mene sťažovateľa jeho zvolený obhajca 20. marca 2019, aj to len zhodou okolností, keď bol nahliadnuť do spisového materiálu.

4. Medzičasom okresný súd zaslal sťažovateľovi výzvu na nástup do výkonu trestu odňatia slobody do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Banskej Bystrici najneskôr 16. mája 2019 v čase od 08.00 h do 14.00 h. Sťažovateľ pred uplynutím lehoty na nástup do výkonu trestu požiadal o odklad výkonu trestu odňatia slobody z dôležitých rodinných dôvodov v zmysle § 410 ods. 1 Trestného poriadku, o ktorej zatiaľ konajúci súd nerozhodol.

5. Sťažovateľ v prvom rade uvádza, že je pravdou, že trestným rozkazom okresného súdu sp. zn. 2 T 55/2016 z 29. apríla 2016 bol odsúdený za prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu okresný súd uložil trest odňatia slobody vo výmere štyroch mesiacov s podmiennečným odkladom jeho výkonu a so stanovením skúšobnej doby v trvaní jedného roka, a tiež mu podľa § 51 ods. 4 písm. d) Trestného zákona uložil povinnosť v priebehu skúšobnej doby uhradiť podľa jeho schopností a možností matke detí [REDAKOVANÉ] dlh na výživnom v sume 900 €. Ďalej sťažovateľ uvádza, že mal v záujme vyrovnať zameškané výživné, ale pretože bol dlhodobo nezamestnaný, a teda jeho príjmové a majetkové pomery po zohľadnení jeho výdavkov mu nedovoľovali uhradiť takúto vysokú sumu, zameškané výživné nebol schopný z objektívnych príčin uhradiť. Sťažovateľ sumu zameškaného výživného dodatočne uhradil v celosti v čase rozhodovania krajského súdu o jeho sťažnosti, teda táto skutočnosť bola krajskému v čase vydania napadnutého rozhodnutia známa.

6. Sťažovateľ je toho názoru, že krajský súd, ako aj okresný súd pochybili, keď aj napriek tomu, že sťažovateľ sa počas plynutia skúšobnej doby podmiennečného odsúdenia nedopustil žiadneho protiprávneho konania, konajúci súd mu „premenil podmienku“ len z dôvodu neuhradenia zameškaného výživného, pričom za toto svoje konanie už dostal trest, a to trest odňatia slobody s podmiennečným odkladom jeho výkonu. Takýto postup je podľa názoru sťažovateľa v rozpore s princípom ultima ratio a subsidiaritou trestnej represie, bol neprimerane prísny až drakonický, pretože právny poriadok Slovenskej republiky pripúšťa aj iné spôsoby vymáhania výživného, a to podanie návrhu na vykonanie exekúcie, využitie inštitútu náhradného výživného, čo však matka detí v tejto veci nevyužila. Navyše, mimo úhrady zameškaného výživného sťažovateľ viedol riadny život a počas plynutia skúšobnej doby podmiennečného odsúdenia sa nedopustil žiadnej protispoločenskej činnosti.

7. Za najpodstatnejšiu vadu konania vedeného v spojitosti s rozhodovaním krajského súdu považuje sťažovateľ to, že v predmetnej veci rozhodovania o osvedčení sa, resp. neosvedčení sa osoby sťažovateľa v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia absentuje zo strany konajúcich súdov vykonanie akéhokoľvek dokazovania týkajúceho sa zisťovania

osobných, príjmových, výdavkových a majetkových pomerov sťažovateľa. Súd rozhodujúci o osvedčení podmiennečne odsúdeného je podľa názoru sťažovateľa povinný vždy zisťovať, aké boli pomery odsúdeného z hľadiska jeho možnosti uhradiť spôsobenú škodu (v tomto prípade výživné), či bol zamestnaný, či poberal sociálne dávky, či mal k niekomu vyživovaciu povinnosť, či na jeho príjem alebo majetok bol vedený výkon rozhodnutia k uspokojeniu iných pohľadávok a pod. Okresný súd sa vôbec nezaoberal tým, že zo vzťahu s [REDAKOVANÉ] má sťažovateľ ešte jedného syna [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorý mu bol zverený okresným súdom do jeho osobnej starostlivosti a na toto dieťa mu menovaná výživným neprispieva. Čo je však podľa sťažovateľa najzásadnejšie, okresný súd nezisťoval vyžiadanim si potrebných správ od úradov, či sťažovateľ bol v čase plynutia skúšobnej doby podmiennečne odsúdenia zamestnaný, či mal, resp. má nejaký majetok, aké mal v tom čase výdavky a podobne, a teda nezistil náležité skutkový stav. Sťažovateľ dodáva, že počas plynutia skúšobnej doby podmiennečne odsúdenia (od 6. 10. 2016 do 5. 10. 2017) bol nezamestnaný, nevedel si nájsť prácu, keďže žije v regióne s najvyššou nezamestnanosťou v rámci celej Slovenskej republiky a má len základné vzdelanie.

8. Sťažovateľ je ďalej toho názoru, že okresný súd v predmetnej trestnej veci pochybil aj v tom smere, že vykonal verejné zasadnutie 7. augusta 2018 v neprítomnosti sťažovateľa, aj keď na to neboli splnené zákonné podmienky podľa § 293 ods. 3, 5 a 8 Trestného poriadku. Sťažovateľ totiž doručil okresnému súdu 6. augusta 2018 list, v ktorom ospravedlnil svoju neprítomnosť na verejnom zasadnutí, ktoré sa malo uskutočniť nasledujúci deň. Na toto verejné zasadnutie mal byť sťažovateľ predvedený, keďže jeho výsluch bol nevyhnutný (výsluch navrhoval aj prokurátor). Predvedenie sťažovateľa na výsluch bolo neúspešné, okresný súd napriek tomu rozhodol v jeho neprítomnosti, teda v rozpore so zákonom.

9. Navyše, v súlade so zásadou bezprostrednosti a ústnosti okresný súd v konaní o osvedčení sa, resp. neosvedčení sa sťažovateľa počas plynutia skúšobnej doby podmiennečne odsúdenia vykonával dokazovanie, konkrétne okrem iného aj výsluch

██████████ pričom zápisnica z tohto verejného zasadnutia nebola sťažovateľovi vôbec doručovaná, teda nemohol konfrontovať závery tejto svedeckej výpovede.

10. V uvedených intenciách sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na verejné prerokovanie veci v prítomnosti sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na verejné prejednanie svojej záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a tiež porušenie svojho základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny. Základné právo na rovnosť účastníkov v konaní bolo podľa sťažovateľa porušené tým, že iba jedna strana trestného konania, konkrétne prokurátor, mohol vypočúvať svedkyňu ██████████, čím došlo k narušeniu rovnosti strán trestného konania, rovností zbraní, a tým aj kontradiktórnosti konania spojenej s výrazne obmedzenou možnosťou konfrontácie vykonaných dôkazov sťažovateľom.

11. Tým, že sťažovateľovi nebolo umožnené realizovať právo vyjadrovať sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré boli vykonávané na verejnom zasadnutí pred okresným súdom, bolo porušené aj jeho základné právo na obhajobu v zmysle čl. 50 ods. 3 ústavy a taktiež aj jeho základné právo na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Sťažovateľ ďalej uviedol, že tzv. strohé odôvodnenie uznesenia krajského súdu považuje v celom rozsahu za nepreskúmateľné a arbitrárne. V odôvodnení predmetného rozhodnutia došlo aj ku skutkovému pochybeniu, keď krajský súd v druhom odseku konštatoval, že sťažovateľ bol zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia, pričom už v predposlednom odseku tohto odôvodnenia uviedol, že odsúdený bol zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia, čím je toto rozhodnutie aj vnútorné rozporné.

13. Taktiež krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, že *„Je dôvodné predpokladať, že vyživovacia povinnosť u odsúdeného stále pretrváva a priebežné výživné odsúdený ďalej riadne neplatí“*. Podľa sťažovateľa uznesenie krajského súdu nemôže byť za žiadnych okolností postavené na takýchto domnienkach, dohadoch,

ničím nepodložených tvrdeniach súdu, čo je absolútne neprijateľné najmä v takom exaktnom právnom odvetví, akým je trestné právo.

14. Navyše, krajský súd napadnuté rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, keď sa nevysporiadal so všetkými námietkami uvedenými sťažovateľom v ním podanej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu. Krajský súd rezignoval najmä na námietku, že okresný súd nevykonal žiadne dokazovanie týkajúce sa zisťovania príjmových, výdavkových a majetkových pomerov sťažovateľa s cieľom zistenia, či mu jeho „schopnosti a možnosti“ umožňovali uhradiť zameškané výživné. Ďalej sa krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia vôbec nevysporiadal s námietkou týkajúcou sa uplatnenia zásady „nie dvakrát v tej istej veci“, resp. s ním uplatňovanou zásadou subsidiarity trestnej represie, resp. princípom ultima ratio.

15. Ďalej sťažovateľ namietal, že oba konajúce všeobecné súdy voči nemu aplikovali § 50 ods. 4 Trestného zákona mechanicky a príliš formalisticky, čo odporuje princípom materiálneho právneho štátu. Všeobecné súdy nevzali do úvahy konkrétne okolnosti prípadu sťažovateľa, ktoré v zmysle § 50 ods. 4 Trestného zákona umožňujú ponechať podmienené odsúdenie v platnosti. Ak zákon umožňuje výnimku z určitého pravidla a súd túto výnimku neaplikuje, je podľa názoru sťažovateľa povinnosťou súdu v odôvodnení rozhodnutia uviesť dostatočné a presvedčivé dôvody, prečo túto výnimku neaplikoval.

16. Sťažovateľ v danej súvislosti uviedol, že mu je známe stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 43/2012 z 10. decembra 2012 na zjednotenie výkladu zákona v otázke aplikácie ustanovenia § 50 ods. 4 druhej vety Trestného zákona, z ktorého vyplýva: „Rozhodnutie podľa § 50 ods. 4 písm. b) Trestného zákona o ponechaní podmieneného odsúdenia v platnosti a súčasne o primeranom predĺžení skúšobnej doby môže súd urobiť len v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia, o ktoré ide. Lehota predĺženej skúšobnej doby začína plynúť dňom, ktorý nasleduje po uplynutí posledného dňa skúšobnej doby, ktorá sa predĺžila.“ Sťažovateľ súčasne poukázal aj na existenciu iného právneho názoru na túto právnu úpravu (napr. stanovisko Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. Tpjn 300/2003 z 5. februára

2004 pri obdobnom znení právnej normy), na základe ktorého mal príslušný krajský súd s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu podľa názoru sťažovateľa možnosť predĺžiť skúšobnú dobu, prípadne ustanoviť nad sťažovateľom probačný dohľad a uložiť doteraz neuložené primerané obmedzenia alebo primerané povinnosti. Túto možnosť však konajúci sud vôbec nevyužil, ale čo je najpodstatnejšie, vôbec tomu nevenoval žiadnu pozornosť v odôvodnení svojho rozhodnutia.

17. Na základe uvedeného malo nedostatočné odôvodnenie uznesenia krajského súdu za následok porušenie sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 47 ods. 2 charty.

18. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti tiež domáha odkladu vykonateľnosti uznesenia krajského súdu s odôvodnením, že mu „hrozí závažná ujma“ tým, že bude musieť v najbližšom období nastúpiť na výkon trestu odňatia slobody, a preto navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že vykonateľnosť uznesenia krajského súdu sa odkladá do právoplatného rozhodnutia ústavného súdu o tejto ústavnej sťažnosti.

19. Na základe už uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom rozhodol takto:

„1. Základné právo sťažovateľa ako právo na obhajobu vyplývajúce z čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základné právo sťažovateľa na rovnosť účastníkov v konaní garantované mu v článku 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a v článku 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na spravodlivý proces zaručené v čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie a základné právo na verejné prerokovanie vecí sťažovateľa a v prítomnosti sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na verejné prejednanie jeho záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp.zn. 4Tos/125/2018 zo dňa 06.12.2018 porušen BOLI.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp.zn. 4Tos/125/2018 zo dňa 06.12.2018 sa zrušuje a vec vracia na dalie konanie.

3. Krajsk súd Banská Bystrica je povinn do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu uhradi sťažovateľovi trovy konania, konkrétne trovy právneho zastúpenia, a to v celkovej výške 346,26 , ktoré sú vyslene v zmysle vyhlášky MSSR . 655/2004 Z.z., konkrétne v zmysle  11 ods. 3 vyhlášky, ktoré spoivaj v nasledovnch úkonoch právných služieb :

- prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom dňa 21.3.2019  163,33  ( 11/3 vyhlášky)

- spracovanie a podanie ústavnej sťažnosti dňa 20.05.2019  163,33  ( 11/3 vyhlášky)

- 2 x reijn paual  9,80  v roku 2019, t. j. 19,60  ( 16/3 vyhlášky).“

20. V podan doručenom ústavnému súdu 10. júna 2019 sťažovateľ uviedol, že okresn súd rozhodol o jeho žiadosti o odklad výkonu trestu odnatia slobody tak, že mu povolil odklad výkonu trestu odnatia slobody do 6. júna 2019 s tm, že je povinn nastúpiť do výkonu trestu do jedného týždňa od uplynutia tejto doby na povolenie odkladu, teda najneskôr 13. júna 2019. Sťažovateľ preto zdôraznil potrebu urýchleného rozhodnutia o odklade vykonateľnosti uznesenia krajského súdu, pretože mu hroz závažná ujma na právach.

21. Na základe výzvy stavneho súdu okresn súd listom doruenm ústavnému súdu 2. júla 2019 oznámil, že uznesenie krajského súdu bolo právnemu zástupcovi sťažovateľa doručené 20. marca 2019.

II.

Právomoc stavneho súdu a ústavnoprávne východiská

22. Podľa l. 124 stavy stavn súd je nezávislm sudnm orgánom ochrany ústavnosti.

23. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

24. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

25. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

26. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

27. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

28. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 37 ods. 3 listiny všetci účastníci sú si v konaní rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa čl. 47 ods. 2 charty každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

III.

Právne posúdenie ústavným súdom

29. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že uznesenie krajského súdu, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, ktorým okresný súd

vyslovil, že sa sťažovateľ v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia neosvedčil a trest odňatia slobody uložený trestným rozkazom vo výmere 4 mesiacov vykoná, je neodôvodnené a arbitrárne. Sťažovateľ argumentoval, že počas skúšobnej doby sa nedopustil žiadnej protispoločenskej činnosti, viedol riadny život a v čase rozhodovania krajského súdu dlžné výživné aj uhradil, a preto považuje zmenu podmieneného odsúdenia na vykonanie trestu za rozhodnutie drakonické, príliš formalistické, porušujúce zásadu ne bis in idem, keďže za zanedbanie povinnej výživy sťažovateľovi už bol raz uložený trest. Sťažovateľ tiež namietal, že okresný súd vo veci nevykonal žiadne dokazovanie týkajúce sa jeho osobných a majetkových pomerov, k čomu krajský súd vo svojom rozhodnutí nezaujal žiadne stanovisko. Sťažovateľ tiež nesúhlasí s procesným postupom okresného súdu, ktorý rozhodol na verejnom zasadnutí bez jeho prítomnosti.

30. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou v prvom rade považuje za potrebné uviesť, že obsah základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny tvoria obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07, IV. ÚS 284/2018).

31. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

32. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd preto konštantne vo svojej judikatúre uvádza, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie

alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

33. Úloha ústavného súdu sa preto obmedzuje na poskytnutie ochrany len v tých prípadoch, ak porušenie procesných práv účastníkov konania, ktoré sú chránené zákonmi, by znamenalo súčasne aj porušenie základných práv alebo slobôd deklarovaných ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (IV. ÚS 287/04).

34. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06,), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd na tomto mieste zároveň pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

35. Vychádzajúc z možných mantinelov ústavnosúdnej korekcie rozhodnutí všeobecných súdov, sa ústavný súd oboznámil s napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý v relevantnej časti uviedol:

„Ako zistil krajský súd [REDAKOVANÉ] bol odsúdený trestným rozkazom samosudcu Okresného súdu Rimavská Sobota dňa 29. 4. 2016, sp. zn. 2T 55/2016 pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Tr.zák., ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 05. 10. 2016 na trest odňatia slobody vo výmere 4 mesiacov, výkon ktorého mu bol podmienenečne odložený na skúšobnú dobu v trvaní 1 roka, pričom podľa § 51 ods. 4 písm. d/ Tr.zák. samosudca uložil obvinenému povinnosť v priebehu skúšobnej doby uhradiť podľa svojich schopností a možností matke detí [REDAKOVANÉ] dlh na výživnom v sume 900,-€.

Skúšobná doba tak u odsúdeného plynula od 05.10.2016 do 05.10.2017. Samosudca okresného súdu zisťoval pobyt odsúdeného a vo veci tak vytýčil verejné zasadnutie až na deň 07.08.2018, pričom na toto verejné zasadnutie sa odsúdený nedostavil.

Krajský súd sa stotožňuje s právnymi závermi uznesenia okresného súdu, ako aj s jeho dôvodmi a poukazuje na to, že odsúdený nevyhovel podmienkam uvedeným v ust. § 50 ods. 4 Tr. zák., keď v skúšobnej dobe nevedol riadny život, neplnil si uloženú povinnosť spočívajúcu v príkaze zaplatiť dlh na výživnom v sume 900,- €. Je pravdou, ako to vyplýva z obsahu spisového materiálu, že túto povinnosť si odsúdený splnil v dňoch 24.8.2018 a 08.10.2018, bolo to však až potom, keď rozhodol samosudca okresného súdu o tom, že trest odňatia slobody vo výmere 4 mesiacov odsúdený vykoná. Odsúdený síce uhradil zameškané výživné, ktoré však mal uhradiť v období od 05.10.2016 do 05.10.2017 až s vyše ročný omeškaním. Je dôvodné predpokladať, že vyživovacia povinnosť u odsúdeného stále pretrváva a priebežné výživné odsúdený ďalej riadne neplatí.“

36. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

37. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že ponechať podmienené odsúdenie v platnosti je možné iba výnimočne, pričom zo sťažnosti sťažovateľa nevyplývajú žiadne také skutočnosti, ktoré by mohli byť dôvodom na uvedený postup. Sťažovateľ si svoju vyživovaciu povinnosť v skúšobnej dobe nesplnil, teda nesplnil podmienku uloženú mu právoplatným trestným rozkazom. Pokiaľ sťažovateľ argumentuje tým, že dlžné výživné vo výške 900 € uhradil v dvoch splátkach, a to 24. augusta 2018 a 8. októbra 2018 a táto okolnosť bola krajskému súdu v čase jeho rozhodovania známa, ústavný súd konštatuje, že tieto argumenty nie sú v jeho veci relevantné. Pri rozhodovaní všeobecného súdu o tom,

či sa podmiennečne odsúdený osvedčil, môže súd vychádzať iba z okolností, ktoré nastali počas skúšobnej doby, ktorá sťažovateľovi plynula od 6. októbra 2016 do 5. októbra 2017. Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľ si svoju vyživovaciu povinnosť nesplnil počas skúšobnej doby, ale až po jej skončení. Z uvedeného dôvodu okresný súd a ani krajský súd na túto okolnosť pri svojom rozhodovaní nemohli prihliadať, čo vyplýva aj z odôvodnenia uznesenia krajského súdu.

38. K argumentácii sťažovateľa o tom, že v skúšobnej dobe viedol riadny život, a preto považuje zmenu podmiennečného odsúdenia na vykonanie trestu odňatia slobody za neprimerane prísny trest, ústavný súd tiež dodáva, že vedením riadneho života v skúšobnej dobe treba rozumieť najmä dodržiavanie právnych noriem, plnenie pracovných, rodinných a ďalších občianskych povinností. Znakom riadneho života je i beztrestnosť. Dôvodom na rozhodnutie, že trest, ktorého výkon bol podmiennečne odložený, sa vykoná, je nielen skutočnosť, že podmiennečne odsúdený spáchal v skúšobnej dobe ďalší trestný čin, ale aj skutočnosť, že inak nežil riadnym životom alebo nevyhovел uloženým podmienkam. Riadny život preto nemožno stotožňovať len s bezúhonnosťou, ako to uvádza sťažovateľ. Právny názor krajského súdu týkajúci sa vedenia riadneho života tak spadajú do rozhodovacej činnosti súdu, ktorá v prípade odlišného názoru nemôže byť považovaná za porušenie práv sťažovateľa. Napadnutým rozhodnutím, ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo, nedošlo ani k porušeniu sťažovateľom namietanej zásady ne bis in idem. Trestným rozkazom okresného súdu sp. zn. 2 T 55/2016 z 29. apríla 20165 bol sťažovateľ odsúdený podľa § 207 ods. 1 Trestného poriadku na trest odňatia slobody vo výmere štyroch mesiacov s podmiennečným odkladom výkonu trestu odňatia slobody na skúšobnú dobu jedného roka a bola mu uložená povinnosť nahradiť zameškané výživné v sume 900 € podľa jeho možností a schopností. V takom prípade si sťažovateľ musel byť vedomý toho, že toto rozhodnutie je spojené s podmienkou, že v skúšobnej dobe tejto podmienke vyhovie, čo urobil až s ročným omeškaním a v čase, keď už okresný súd rozhodol, že trest odňatia slobody vykoná. Ústavný súd konštatuje, že skúšobná doba slúži jednak na výchovný vplyv na páchatel'a, ako aj na to, aby sa preukázalo, že účel trestu možno dosiahnuť i bez nariadenia výkonu trestu odňatia slobody, a to z dôvodu, že sťažovateľ vyhovел uloženým podmienkam. Pokiaľ krajský súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu, teda že sa

sťažovateľ v skúšobnej dobe neosvedčil a trest odňatia slobody vykoná, také rozhodnutie nemožno vnímať ako duplicitný trest, ale ako následok nedodržania podmienky, za ktorej došlo k uloženiu podmiennečného odsúdenia.

39. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa súvisiacej s vykonaním verejného zasadnutia okresného súdu 7. augusta 2018 bez jeho prítomnosti ústavný súd konštatuje, že uvedená argumentácia nebola súčasťou námietok uvedených v sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, krajský súd preto v napadnutom uznesení len konštatoval, že termín verejného zasadnutia okresného súdu bol stanovený až na 7. august 2018 z dôvodu zisťovania pobytu sťažovateľa, ktorý sa na verejné zasadnutie nedostavil. Ústavný súd k uvedenej námietke sťažovateľa poukazuje na najmä odôvodnenie uznesenia okresného súdu, v zmysle ktorého bolo sťažovateľovi predvolanie na verejné zasadnutie riadne doručené a zákonná lehota na prípravu zachovaná, s čím sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nepolemizuje. Ústavný súd dodáva, že súčasťou predvolania na verejné zasadnutie je poučenie o možnosti konania verejného zasadnutia bez prítomnosti sťažovateľa za splnenia zákonných podmienok.

40. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že krajský súd sa nezaoberal možnosťou predĺženia skúšobnej doby po jej uplynutí podľa § 50 ods. 4 písm. b) Trestného zákona, k tomu ústavný súd poznamenáva (čo napokon uviedol aj sťažovateľ v ústavnej sťažnosti, pozn.), že uvedenú problematiku už riešilo zákonom ustanoveným postupom [§ 21 ods. 3 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov] trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijatím stanoviska sp. zn. Tpj 43/2012 z 10. decembra 2012 na zjednotenie výkladu zákona v otázke aplikácie ustanovenia § 50 ods. 4 druhej vety, z ktorého vyplýva: „Rozhodnutie podľa § 50 ods. 4 písm. b) Trestného zákona o ponechaní podmiennečného odsúdenia v platnosti a súčasne o primeranom predĺžení skúšobnej doby môže súd urobiť len v skúšobnej dobe podmiennečného odsúdenia, o ktoré ide. Lehota predĺženej skúšobnej doby začína plynúť dňom, ktorý nasleduje po uplynutí posledného dňa skúšobnej doby, ktorá sa predĺžila.“ Ak krajský súd rozhodol v súlade s uvedeným stanoviskom, postupoval v súlade so zjednotenou judikatúrou všeobecných súdov.

41. Keďže sťažovateľ poukazoval aj na existenciu iného právneho názoru na túto právnu úpravu (stanovisko Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. Tpjn 300/2003 z 5. februára 2004), považoval ústavný súd za potrebné pre úplnosť dodať, že zo samotnej formulácie a koncepcie odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že táto otázka nebola v uznesení krajského súdu riešená, pretože nebola sťažovateľom v jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu ani spomenutá, a preto podrobnejšie zaobranie sa touto námietkou sťažovateľa by bolo iba akademickou odpoveďou bez reálneho dopadu na rozhodnutie v tejto veci.

42. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom a v dostatočnom rozsahu posúdil sťažnosť sťažovateľa a zrozumiteľne a jasne odôvodnil svoje závery, postupujúc pritom v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku, resp. Trestného zákona. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoj ustálený názor, podľa ktorého do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka na rozhodnutie v súlade s jeho právnym názorom, resp. právo na úspech v konaní. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je ani záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy strany v konaní (napr. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Napadnuté uznesenie krajského súdu, napriek jeho strohému odôvodneniu, ešte možno podľa názoru ústavného súdu považovať za ústavne akceptovateľné a udržateľné. Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a napadnutým uznesením krajského súdu, ktorá by mala za následok porušenie týchto základných práv sťažovateľa.

43. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd si osvojil názor (v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva), podľa ktorého pôsobnosť (aplikovateľnosť) čl. 6 dohovoru zásadne nepresahuje okamih konečného, právoplatného rozhodnutia o vine a treste. Článok 6 dohovoru sa preto zásadne nevzťahuje na vykonávacie konanie a na mnohé rozhodnutia v ňom urobené [napr. podmienené prepustenie, nariadenie výkonu podmienenčne odloženého trestu, zaradenie odsúdeného do určitej kategórie alebo

do určitého ústavu, konanie o milosti atď. (REPÍK, B. Ľudské práva v súdnom konaní. Bratislava : MANZ, 1999, s. 62 – 63.)). Z tohto vyplýva, že v danom prípade nejde o typ súdneho konania spadajúceho pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, v dôsledku čoho absentuje vecná súvislosť medzi namietaným porušením práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením krajského súdu.

44. Ústavný súd konštatuje, že k namietanému porušeniu základného práva na obhajobu sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti neidentifikoval žiadnu reálnu možnosť porušenia tohto práva. Základné právo na obhajobu predstavuje právo obvineného v trestnom konaní pripraviť si obhajobu, teda mať adekvátny čas na prípravu obhajoby a následne priestor na obhajobu v samotnom konaní buď sám, alebo prostredníctvom obhajcu. Z príloh, ktoré predložil sťažovateľ spolu so svojou ústavnou sťažnosťou, je zrejmé, že v konaní pred všeobecnými súdmi bol zastúpený obhajcom a v ústavnej sťažnosti neopísal žiadny moment, keď malo byť zasiahnuté do akéhokoľvek aspektu jeho základného práva na obhajobu. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že ak obhajoba obvineného v konečnom dôsledku neprinesie želaný efekt, takýto výsledok, resp. v konečnom dôsledku neúspešná obhajoba nepredstavuje porušenie základného práva na obhajobu. Ústavný súd tiež konštatuje, že v konaní pred krajským súdom sťažovateľ bezpochyby mal možnosť predložiť konajúcemu súdu všetky svoje argumenty v jeho prospech (v podanom opravnom prostriedku), čím bolo v materiálnom zmysle dané zadost' jeho základnému právu na obhajobu.

45. Sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti tvrdil, že uznesením krajského súdu došlo aj k porušeniu čl. 49 ústavy. Tento článok ústavy ustanovuje podmienky, ktoré musia byť splnené na to, aby akákoľvek osoba znášala zodpovednosť za spáchanie trestného činu. Inými slovami, predmetný článok ústavy vyjadruje princíp, podľa ktorého iba zákonodarca môže určiť, aké správanie je trestným činom a aký trest, prípadne akú ujmu na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie. Z tohto princípu vyplýva subjektívne právo osoby, aby mohla byť trestne postihnutá spôsobom ustanoveným zákonodarcom len za konanie, ktoré ustanoví ako trestný čin iba zákonodarca (III. ÚS 61/2001). Vo vzťahu

k napadnutému uzneseniu krajského súdu ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o tom, či sa odsúdený v skúšobnej dobe osvedčil, nemá žiadnu súvislosť s ústavným princípom, podľa ktorého iba zákonodarca ustanovuje, ktoré konanie je trestným činom.

46. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 49 a čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

47. Sťažovateľ tiež namietal porušenie čl. 13 dohovoru, z ktorého vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby právo akcesorickej povahy na účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom. Ústavný súd odkazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci *Silver a ostatní* proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (*Boyle a Rice* proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 325/2011, IV. ÚS 90/2013). V súvislosti so skutočnosťou, že sťažovateľove námietky týkajúce sa ďalších základných práv (čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 49, čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 listiny) posúdil ústavný súd ako zjavne neopodstatnené, nezostalo žiadne právo, v spojení s ktorým mohol sťažovateľ namietat porušenie čl. 13 dohovoru. Napadnutým uznesením krajského súdu preto nemohlo dôjsť ani k porušeniu tohto sťažovateľovho práva.

48. Z dôvodu odmietnutia sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej stratilo na význame aj skúmanie opodstatnenosti vydania požadovaného dočasného opatrenia a rozhodovanie o ňom.

Poučenie: Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu